

Collegial=Eidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. II.

Den 17 Marts 1798.

Offentlig Foranstaltning.

I Nr. 8 af denne Tidende lovede Udgiverne Efterretning om Planen for Manufactur-Handelen: tilkommende Drivt og de ved den Lejlighed af Hs. Majest. fastsatte nærmere Bestemmelser i de hidindtil gjældende Instructioner. Ved at meddele Følgende opsyldes ovennævnte Lovte.

Paa det Manufactur-Handels-Institute, saavidt muligt, kunde opnaae sin Bestemmelse i at erstatte Savnet af en privat Handel, der var i Stand til at forsyne Fabrikerne med de bedste raae Materialier paa taalelige Vilkaar, og befordre deres færdige Varers Affætning ved Tilstaaelse af den Credit for Kjøberne, som Fabrikantene ej formaae at give, er det ved de for Handelens Drivt givne Instructioner allernaadigst beselet, at Indretningen ikke alene skal holde Oplag af de Sorter raae Materialier for Fabrikerne, som enten aldeles ikke, eller ej altid og af behørig Befæffenhed, erholdes hos private

Hand.

Handlende, men endog, at dette Oplag efter Omstændighederne og Fabrikernes Trang saaledes maa udvides, at ingen nødvendig Gadning af raa Materialier og Farve-Stoffer sammesteds skulde savnes; dog maa Institutet ene føre denne Handel med Hensigt til Fabrikernes Understøttelse og Opkomst, uden dog derfor at opoffre den billige Fordeel, som kan bestaae med denne Hensigt.

Det er derved gjort Administrationen til Pligt, deels at give Fabrikanterne Lejlighed til at prøve visse endnu usørgte Sorter Materialier i deres Værkers Tilvirkning, deels at iagttage og vælge den rette og fordeelagtigste Tid til at drage Fordeel af lykkelige Handels-Conjuncturer, naar disse kunde tilraade et større, end sædvanligt, Indkjøb af Materialier, hvortil vedkommende Fabrikanter ogsaa skal tages i Raad, og Institutet i alt Fald, efter deres Forlangende, alene handle som Commissionair; men det er derhos fastsat, at en feilslagen Speculation, naar samme er skeet for Institutets Regning, ikke bør søges oprettet paa Fabrikernes Bekostning, da samme, ved Prisernes Forandring, strax bør affrives som Tab, der alene kan erstattes ved anden tilladelig Handels Gevinst.

I Almindelighed paaligger det Administrationen, nøje at underrette sig om, hvad fremmede Fabriker, der forarbejde samme Slags Materialier, derfor betale, samt, efter yderste Mulighed, at bestræbe sig for, at forskaffe de indenlandske Fabriker Materialier af lige Beskaffenhed

senhed og til lige Priser. Om hvad heri udrettes til Lettelse for den indenlandske Bindstibelighed er det ogsaa Administrationen beselet, aarligen at indgive en nøjagtig Rapport til Commerce-Collegium, for detsfra at vordes Hs. Majest. foredraget.

Iffun efter Reglerne for almindelig Handels-Constume tilstaaes Fabrikanterne 4, 6 eller 8 Maaneders Credit paa raae Materialier i Forhold til deres Vederhæftighed, men denne Credit forlænges ikke, da Debitor derimod efter Forsaldstiden behandles paa lovlig Maade til Betalings Erlæggelse. Dersom Institutets Administration tilstaaer nogen Forlængelse uden banque-mæssig Sikkerhed, bliver samme, i Følge dens Instruction, anseet som Cautionist, og hæfter personligen for Betalingen in solidum, saavidt enhver især af Medlemmerne have samtykket Beslutningen om den bevilgede Forlængelse.

Bed Crediters Bevilgelse paa færdige Varer, efter de fra Norge og Provindserne indløbende Bestillinger, er det ligeledes Administrationen paalagt, at fortsætte med den strængeste Forsigtighed, saa at Institutet, naar der haves Tvivl om en Committents Paalidelighed, ingen Varer assender, uden paa vedkommende Fabrikants eget Forlangende, og under hans Risico, naar han selv ansees vederhæftig nok for subsidialiter at indestaae Handelen for Tab. I øvrigt har Institutet til Affætnings Erhvervelse for Fabrikerne herester, som forhen, igjen

nem een eller flere omrejsende Commissionairer, at gjøre
 de Handlende bekendte med indenlandske Manufactur-
 Varer ved Prøvers Foreviisning paa ethvert Sted, hvor
 det ansees nødvendigt. Hidindtil har det sædvanligen
 fundet Sted, at de Handlende, eller den rejsende Com-
 missionair, ved de igjennem Manufactur-Handelen
 gjorte Ordinationer af Varer efter visse Fabrikers fore-
 viiste Prøver have navngivet de Fabrikanter, fra hvis
 Fabrikker Bestillingerne skulde fyldestgøres, hvorefter
 disse ogsaa have anseet sig ene berettigede til Leveran-
 cen af de forlangte Varer. Da dette ofte giver Anled-
 ning til Ophold i de flere Ordinationers Fyldestgjørelse,
 naar de saaledes navngivne Fabrikanter ej altid have de
 bestilte Varer i Forraad, saa er det anseet nødvendigt
 i deslige Tilfælde, uden Henstand eller Hensigt til Per-
 soner, at fyldestgjøre Bestillingerne af de prøvemæssige
 Varer, som enten i noget Lager haves i Forraad, eller
 først kunne blive færdige; og har Hs. Majest. i den Hen-
 seende befalet, at Rejse-Commissionairerne herefter skulde
 sættes under Commerce-Collegii umiddelbare Befaling,
 for dersaa paa en hensigtsmæssig Maade at instrueres
 om, at de modtagende Bestillinger af Varer alene maa
 skee efter Prøver og Priser, uden Benævnelse af de Fa-
 brikker, fra hvilke Prøverne ere leverede, hvorimod In-
 stitutets Administration, ved Prøvernes Modtagelse,
 haver at sørge for, at Bestillingerne strax blive fyldest-
 gjorte med prøvemæssige Arbejder fra de Fabrikker, som

enten

enten have de bestilte Varer i Forraad, eller først dermed kunde blive færdige, saafremt ellers Manufactur-Handelens eget Oplag, eller det blaagaardske Vare-Lager, ikke maatte være forsynede med de forlangte Varer, i hvilket Fald de derfra leveres, og Usgangen completeres ved nye Bestillinger hos Fabrikkerne. Denne Foranstaltning er anseet saa meget mere tjenlig og passende, som Fabrikkerne, efter kongelig Authorisation, herefter vilde nyde den Lettelse, at deres for Provincial-Uffætningen tilvirkende Varer, naar samme efter deres Beskaffenhed og Priser befindes at være forsvarligt Kjøbsmandsgods, blive modtagne i Manufactur-Handelens Lager, som derpaa efter Forlangende indbetaler Fabrikanten en Avance af Varernes halve Værdi. Dersom saadanne modtagne Varer imidlertid ikke finde Uffætning, maa de ej henligge længere, end tvende, eller i det højeste treende Aar i Handelens Lager, efter hvilken Tid de skulle tages tilbage af Fabrikanten, eller sættes til offentlig Auction for hans Regning. Af deslige bevilgende Laan beregner Manufactur-Handelen sig Renter saaledes, at Fabrikanten i de første sex Maanedes erlægger to Procent, i de paafølgende 18 Maanedes tre Procent, og derefter fire Procent indtil Varernes Uffætning eller Realisation, hvilke Renter anvendes til Afholdelse af Assurance paa Vare-Lageret og andre medgaaende Omkostninger.

F o r g i v n i n g .

Fra Apothekerens i Thisted er indkommen en Ansøgning, at det maatte forbydes Kjøbmændene i bemældte Thisted og i Kjøbstæden Nykjøbing, begge i Nørre-Sylsland, at vedblive deres Handel med en stor Deel af de hos Almuen meest brugelige Apotheker-Varer, efterdi han derved leed i sin Næringsvej, og Kjøbmændene desuden hverken forstode, at bedømme Lægemidlernes gode eller slette Beskaffenhed, ej heller vidste, at bruge den fornødne Forsigtighed til nogle af disses Conservation. Efter herover at have indhentet Vedkommendes Erklæringer, og Collegii medici Betænkning, er det, ved Rescript af 9 d. M. til Amtmanden over Thisted Amt befalet, at saavel Kjøbmændene, som alle Andre, i bemældte Thisted og Nykjøbing, skulde holde sig Medicinal-Forordningen af 4 Dec. 1672 efterrettelige, og i Følge samme afholde sig fra at falsholde de af Almuen meest søgte (og i Rescriptet opregnede) Apotheker-Varer, saavelsom de i Medicinal-Taxten af 15 Jan. 1772 anførte; og hvo herimod skulde handle, skal derfor lide Tiltale ved Politie-Ret, og over samme håndes Dom til Varernes Confiscation, samt Mulcter fra 5 indtil 20 Rdlr., efter Forbrydelsens Beskaffenhed.

J u s t i t s s a g .

Ved Politierets-Dom af 23 Febr. d. A. er en Person, navnlig Lars Jensen, for sit ved det kongelige

Palais, d. 29 Jan. næstforhen, udviiste Forhold, tilfunden at arbejde tre Maaneder i Kjøbenhavns Rådshuus, samt at betale de paa hans Varetægt og Underholdning i Arresten medgangne Omkostninger.

Fornævnte Lars Jensens Forseelse bestod deri, at han, der da tjente som Rudske hos den kaiserlige Minister, Græv Ludolph, men strax efterat den paaklagede Forseelse var begaaet, blev afskediget, har, da han vilde kjøre ind i Colonnaden ved bemældte Palais for at afhente sin Herre, viist utilbørlig Udsærd mod de Vagthavende af Livgarden til Fods, da han ej alene har søgt, at kjøre frem, førend dertil var Plads, men endog, da de Posthavende, for at forhindre ham heri, grebe hans Heste i Tøjlerne, slaget paa Hestene, og derved tillige ramt nogle af Vagtmandskabet, samt, da disse derpaa sloge ham med Geværerne, sat sig til Modværg med sin Pidske, og slaget endeel af Vagten.

Da den Paagjældende havde erklæret, ej at ville appellere Dommen, men anholdt alene om dens Formildelse af Hs. Majest. Kongen, saa har Hs. Majest., paa Cancelliets derom gjorte Forestilling, i Betragtning af den kaiserlige Ministers Intercession, ved Rescript af 9 d. M. til Politimesteren i Kjøbenhavn, formildet ovenansførte over Lars Jensen affagte Politierets-Dom saaledes, at han hensesattes til Arbejde i Forbedringshuset i sex Uger.

Blandede Efterretninger.

General-Conducteuren i Aggershuus Stift, Justitsraad C. Hammer paa Gaarden Melbostad i Grans Sogn og Christians Amt, som af sin Iver for den norske Naturhistorie er bekjendt, har under 18 Maj 1759 erholdt facultatem testandi, og derefter indrettet sit Testament af 26 Nov. 1781, samt første Codicil af 4 Dec. 1788, hvori han har indsat det kongelige norske Videnskabers Selskab til sin eneste Universal-Arving, dog at endeel Legater udbetales til hans troe Tjenestefolks Belønninger. Siin Gave, bestaaende, paa sidstnævnte Legater nær, af alt hans øvrige Løse, Rentepenge, Jordegods, Bibliothek, Haandskrivter, mathematiske Instrumenter m. m., blev bemælte Selskab legeret paa Vilkaar: at Capitalen skal til evig Tid blive urørt staaende i fast rescriptmæssig Jordegods i Trondhjems Stift, paa første Prioritet, efter tinglyste Pante-Obligationer, men Renterne skulle alene anvendes til den norske Naturhistories Opkomst, norske Naturaliers Indkjøb, økonomiske Rejser, efter den i Huus-Calenderen bestemte Plan, og hans Haandskrivters Trykning i Folge Testamentets nærmere Formælb. Paa det der efter hans Død kan være en fast Regel for Testamentets Executorer, især da hans Ejendomme, efter Jordegodsets nu værende Pris, og de derpaa fleete Forbedringer, ere stegne betydeligt i Værdi siden Testamentets og det ældre Codicils Datum, saa har han indrettet et andet Codicil af

af 14 Julii 1797, hvori han har opgivet sin Formue
 efter hans Ejendommens Taxation til 20,843 Rd. 84 S,
 til hvilken Capital de efter hans Død ved Auction skulle
 udbringes. Dette Codicil er under 3 Nov. f. A. gratis
 confirmeret.

Den ved Forordningen af 15 Febr. paabudne Pas-
 sage-Afgift ved følgende Bomme paa de nye Landeveje
 er i Forpagtning overladt Esterkræve, som ved den un-
 der 7 d. M. afholdte Auction ere blevne Højsibydende,
 nemlig:

A. Passage-Afgiften af Vesen fra Kjøbenhavn
 til Fredensborg

overladt Brandeviinsbrænder Nimb ved Bommen Nr.

2 ved Bangebe paa 3 Aar imod aarl. Afg. 1850 Rd.

— nu værende For-

pagter Birch ved

Bommen Nr. 3

ved Gjelbs Skov

eller Køjels Bom 1061 Rd.

— Brandeviins-

brænder Nimb

ved Bommen Nr.

4 ved Hirschholm 425 Rd.

— nu værende For-

pagter, Gaard-

mand Jørgensen,

ved Bommen Nr.

5 ved Hesslerød 40 Rd.

B. Af

B. Af Vejen fra Fredensborg Landevej ved Hirsch-
holm til Helsingør

overladt nu værende Forpagter F. Møller i Niverød ved
Bommen Nr. 1 ved Niverød
paa 3 Aar, imod aarl. Afg. 50 Rbd.

— Fuldmægtig Teg-
ner ved Post-Con-
toiret i Helsingør
ved Bommen Nr.

2 ved Martang " " " " " " " 395 Rbd.

C. Af Vejen fra Kjøbenhavn til Roeskilde
overladt nu værende Forpagter, Fuldmægtig Lind, ved
Bommen Nr. 1 ved Damhuset
paa 3 Aar, imod aarl. Afg. 1603 Rbd.

— Herframmer Na-
restrup ved Bom-
men Nr. 2 ved

Bridsøselille " " " " " " " 1005 Rbd.

— Pensionist Loh-
man ved Bom-
men Nr. 3 ved

Baldersbrønde " " " " " " " 795 Rbd.

D. Af Vejen fra Roeskilde Kro til Kjøge
overladt Christen Poulsen ved Bommen Nr. 3 ved Kil-
debrønde paa 3 Aar, imod aarlig Afgiwt 420 Rbd.

Derimod er Passage-Afgiuten ved Bommen Nr.
4 ved Roeskilde, paa Vejen fra Kjøbenhavn til Roes-
kilde,

filde, overladt Fuldmægtig Lind i Forpagtning paa ti Aar, for aarlig Afgiwt 643 Rdlr., og Afgivten af Bommen Nr. 4 ved Ragstrup, paa Bejen fra Roeskilde-Kro til Rjøge, ligeledes overladt Anders Nielsen i Forpagtning paa ti Aar, for aarlig Afgiwt 280 Rd.

De mange Banskæligheder, som møde ved at faae Bejene istandsatte ved Pligtarbejde i Christiansands Stift, have bevæget General-Bejimesteren i bemældte Stift, Capitain Rummelhoff, til, under 21 Oct. s. A. at indkomme med et Forslag til Pligtarbejdets Ophævelse ved Bejenes Istandsættelse i meerbemældte Christiansands Stift, i hvilket Forslag han har indstillet:

- 1) om ikke enhver Vedkommende for Eftertiden maatte betale noget Bist aarligen, som Fogderne skulde modtage og beregne Bejkassen til Indtægt hver Winter, imod at Pligtarbejdet ved Bejene ophørte, Snees Brydningerne undtagne; og
- 2) om ikke denne Betaling kunde lignedes saaledes, at den Opsidder, som bruger en halv Hud og derunder, betaler 64 ß , de, som bruge over en halv Hud indtil een Hud, 1 Rdlr., og de, som bruge over een Hud indtil to Huder, 1 Rdlr. 48 ß o. s. v., en Huusmand, 24 ß , og en Strandsidder, 16 ß .

Efterat have indhentet Rentekammerets Betænkning herover, har Cancelliet under 10 Marts tilskrevet samtlige Amtmænd i Christiansands Stift, at der
mod

mod det Foreslaagne Intet findes at erindre, naar Almuen deri maatte være enig, men, at man anseer det betænkeligt, at paalægge Almuen, imod dens Villie, en Afgift i Penge, dersom den heller ønsker, herester, som hidindtil, at forrette Arbejdet in natura.

Ved Skrivelse af 5 Aug. f. A. har Cancelliet tilkjendegivet samtlige Landmilice-Sessioner i Danmark, at lejede Landrecruter ikke for Fremtiden maa antages ældre, end at de ved Lejetidens Ubløb kunde være 36 Aar gamle i det Højeste. Og da der nu er indkommen en Forespørgsel, om denne Regel ogsaa skal anvendes paa lejede Landsoldater, har Cancelliet under Dags Dato tilmaådt Landmilice-Sessionens Deputerede i det første Sjællandske District, at siden foranførte Resolution har sin Grund i den Paastand af det kongelige Generalitets-Collegium, at de ældre Folk, som oftest, ere uskikkede til at foretage de befalede Øvelser med den udfordrede Lethed og Raskhed; men Øvelserne ere eens baade for Landsoldater og Landrecruter *), saa vilde samme Grundsatning, som ved berørte Resolution er antagen for de ærvorbne, ogsaa være at følge i Henseende til dem, som lade sig anbyrve til at gaae Soldat istedetfor de Nationalø.

Den

*) Disse sidste gjere Tjeneste ved Regimenterne som ærvorbne.

Den herværende hollandske Gesandt har under 3 d. M. bejendtgjort Departementet for de udenlandske Sager, at det, ved en Anordning af den bataviske Republiks executive Directorium, er blevet samtlige Republikens Agenter paabudet, ikke at imodtage Noter og Breve fra den Regjering, hos hvilken de ere accrediterede, eller sammes Embedsmænd, hvori der gives dem en anden Benævnelse, end den af Borger (citoyen). Da bemældte Departement under 10 s. M. har tilmældt det danske Cancellie denne Anordning, har sidstnævnte Collegium under Dags Dato derom underrettet samtlige Stiftamtmand, Amtmand, Græver og Baroner i Danmark og Norge, samt Magistraten i Kjøbenhavn.

Ved Biskop-Embedets Besættelse over Christiansands Stift, har Hs. Majest. forbeholdt sig Kalbs-Ret til de Præstekald der i Stiftet, som hidtil have været Biskoppernes Embede tillagte, samt derhos fastsat, at ved enhver indtræffende Vacance for Fremtiden, i Biskop eller Domprovst-Embeder, det samme skal iagttages.

Under 28 Oct. s. A. tilmældte Generalitetet det danske Cancellie, at det da var befaleet, at den aarlige Exercer-Tid for Fremtiden skulde bestemmes saaledes: i Sjælland og Fyen for de deri garnisonerende Cavallerie og Infanterie-Regimenter og Corps, saavelsom det syenske Infanterie-Regiment, fra 21 Maj til 17 Jun., saa at de Nationale møde ved deres Regimenter og Corps den 20 Maj;

i Jylland for de der garnisonerende tvende Cavallerie-Regimenter, nemlig det slesvigsk Rytter-Regiment og det jydsk Regiment lette Dragoner, saa og for det første og tredie jydsk Infanterie-Regiment, fra 27 Maj til 23 Jun., da disse Regimenters Nationale møde den 26 Maj.

Hvorimod Mødet for det holsteensk Rytter-Regiment, og det øvrige under Regimenterne i Hertugdømmene henhørende Mandskab, bliver uforandret, som hidindtil.

End videre var det besejlet, at de hvert Aar tilgaaende Landsoldater og Land-Artillerister skulle møde den 19 Sept., men de nye tilgaaende Landryttere og Dragoner ser Maaneder efter fuldendt Exerceer-Tid, nemlig ved Cavallerie-Regimenterne i Sjælland og Fyen den 18 Dec., ved de tvende ovennævnte Cavallerie-Regimenter i Jylland den 24 Dec., og ved det holsteensk Rytter-Regiment til samme Tid. Og da de bestemte syv Uger ere for de Nationale af Cavalleriet utilstrækkelige til deres Øvelser, saadanne, som disse efter Instructionerne for de oprettede Exerceer-Skoler skulle see, maa bemærkede Nationale forblive i Exerceer-Skolerne indtil de ere færdige, uden Hensyn til ovennævnte syv Uger, hvorimod, uagtet de først indkomme i Dec. Maaned, Aaret dog regnes med til de otte Aar, i hvilke de skulde tjene.

Under 16 Dec. næstefter tilfrev Generalitetet Cancelliet: Efterdi det var besejlet, at det fynsk Infanterie-Regiment og det holsteensk Rytter-Regiment skulde
have

have deres Exerceer-Tid lige med Regimenterne i Her-
tugdømmene, og altsaa fra 3 til 30 Junii, saa var det
fornødent, at bemældte Regimenters gamle Landsolda-
ter og Landryttere mødte ved deres Regimenter hvert
Aars 2 Jun. for igjen d. 1 Jul. at gaae tilbage.

I Overeensstemmelse med Foransførte foranstaltede
Cancelliet det Fornødne ved Skrivelser til samtlige Land-
milice-Sessioner i Danmark af 11 Nov. og 30 Dec. s. A.

Endeligen har bemældte Collegium, paa Generalite-
tets Forlangende, under Dags Dato tilmældt samtlige
Landmilice-Sessioner i Danmark, at Tiden til de saa-
vel ved Livgarden til Hest, som Garden til Fods, tje-
nende Landrecruters Afgang for Fremtiden, i Anled-
ning af den forandrede Exerceer-Tid, bestemmes til 20
Junii.

Udgiverne have troet sig besøjede til at meddele
ovenstaaende udførlige Efterretning, efterdi samme nu,
da det stunder mod Foraaret, er vigtig saavel for Huus-
bønder og Tyende paa Landet, som for de Hovedstadens
Indvaanere, der skulle modtage det nationale Mand-
skab til Indquartering.

Ved November Maanedes Begyndelse i forrige Aar
besandtes i Kjøbenhavn Hestenes Antal at beløbe sig til
2,188, og Køernes til 1,736.

Pedigt Embede.

Under det danske Cancellie: Femøe Sogne-
sald under Volland, 310 Rdlr.

Besor

Befordringer.

Under det danske Cancellie: Den 14 Marts er forhen varende Consul, Professor G. H. Olsen, udnævnt til Notarius publicus i Kjøbenhavn; Birkedommer og Procurator A. N. Lindved til Borgemeister, Byfoged og Politimester i Odense; Exam. jur. P. A. Madvig til By skriver i Svannike og Herredsskriver i Øster-Herred paa Bornholm; og er Herredsskriveriet i Sønder-Herred, ved denne Lejlighed blevet forenet med By skriver-Embedet i Nexø; Sognepræsten til Helliggeistes Kirke i Kjøbenhavn, Professor og Doctor theol. P. Hansen, befuldmægtiget til Biskop over Christiansands Stift; Slotspræst Doctor theol. B. P. Koefoed igjen til Sognepræst ved Helliggeistes Kirke.

Under Generalitetet: Den 9 Marts er Corporal E. H. Worsøe befuldmægtiget til Fændrik à la suite ved det tellemærkede Infanterie-Regiment, og afskediget Capitain v. Jbsen igjen optaget i Tjenesten, og ansat i bemærkede Regiment som Premier-Lieutenant ved de Nationale med sin forhen havde Ancienneté; Premier-Lieutenant à la suite v. Huth ved det flensborgske Infanterie-Regiment indtraadt i virkelig Premier-Lieutenants Nummer og Gage; Sec. Lieut. v. Rode ved det danske Livregiment avancereret til virkelig Prem. Lieut., og Fændrik v. Banner til virkelig Sec. Lieut.; Sergeanterne A. N. Allinge og J. J. Grønbeck befuldmægtigede til Fændrikker reformés ved Allinge og Sandvig Borger-Compagnier paa Bornholm, og Sergeanterne R. H. Schou og Peter Lou ligesaa til Fændrikker reformés ved Sønder- og Øster-Herreds Compagnier sammesteds.

Under General-Land-Økonomie- og Commerce Collegium: Den 7 Marts er Regjerings- og Overrets-Advocat A. N. Klockenbring befuldmægtiget til Brand-Directeur i Norder-Ditmarschen.

Af denne Tidende udgives ugentligen eet Numer, der forsendes med de ridende Posten til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmene.